



Mødet den 15. Novbr. 1917.

Fraværende: Jakob Jensen, Mikael Johansen og N. Joh. Laursen.

1. (J. Nr. 446—1917). Cirkulære af 30. Oktober 1917 fra Indenrigsministeriet angaaende **Dyrtids-hjælp til Medlemmer af Arbejdsløshedskasser.**

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 436—1917). Bekendtgørelse af 26. Oktober 1917 fra Indenrigsministeriet om **Handel med Talg.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 121—1917). Skrivelse af 31. Oktober 1917 fra Indenrigsministeriet angaaende **Lukketiden for Forenings- og Selskabslokaler.**

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 121—1917). Skrivelse af 31. Oktober 1917 fra Indenrigsministeriet angaaende **Lukketiden for Beværtningslokaler m. m.**

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 306—1917). Skrivelse af 24. Oktober 1917 fra Indenrigsministeriet med **Stadfæstelse af Regulativet for Hospitalerne.**

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 11³—1917). Skrivelse af 31. Oktober 1917 fra Indenrigsministeriet med Approbation paa **Købekontrakt med Arbejdernes Byggeforening.**

Toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 371—1917). Skrivelse af 8. November 1917 fra Indenrigsministeriet med Godkendelse af, at Udgiften til den af Byraadet vedtagne **Nedsættelse af Gaspriserne** maa udredes efter Dyrtidslovens § 2.

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 206—1917) Skrivelse af 13. November 1917 fra Ministeriet for offentlige Arbejder om midlertidig **Forhøjelse af Lods- og Litzenpenge.**

Toges til Efterretning.

9. (J. Nr. 3^o—1917). Skrivelse af 1. November 1917 fra Ministeriet for offentlige Arbejder med **Godkendelse af Overskridelser i Havneregnskabet.**

Toges til Efterretning.

10. (J. Nr. 67—1917). Meddelelse fra Ligningskommissionen om foretagne **Ændringer i Skatteligningen.**

Toges til Efterretning.

11. (J. Nr. 23¹¹—1917). **Beretning om de offentlige Lystanlæg i 1916—17.**

Toges til Efterretning.

12. (J. Nr. 34—1917). Fra Udvalget angaaende **Opførelse af kommunale Beboelsesbygninger** forelaa følgende Indstilling:

»Da der efter indhentede Oplysninger ikke er Grund til at befrygte, at der skulde vise sig Vanskeligheder med Hensyn til Fremskaffelse af Sten, Kalk, Tømmer og andre Bygningsmaterialier, og da Cementnævnet i vedlagte Skrivelse af 3. ds. stiller i Udsigt, at der vil blive givet Udleveringstilladelse for 500 Sække Cement, saafremt Byraadets Beslutning om at paabegynde Opførelsen af de tidligere omtalte 6 Bygninger i Steinmannsgadekarréen og 4 Bygninger ved Vejlegade snart tages, indstiller Udvalget, der er af den Anskuelse, at Kommunen til Imøde-

gaaelse af Bolignøden bør fortsætte med Bygget, at man i hvert Fald beslutter at opføre de forannævnte 6 Ejendomme, idet man under Hensyn til det af Cementnævnet tagne Forbehold angaaende yderligere Udlevering af Cement ganske skal henstille til Byraadets Afgørelse, hvorvidt man ogsaa bør gaa i Gang med Opførelsen af de 4 Ejendomme i Vejlegade, hvad Udvalget under de foreliggende Omstændigheder er noget betænkelig ved at anbefale.

Jakob Jensen og Mikael Johansen var ikke til Stede i Udvalgsrådet, hvor Beslutningen toges, og Salling kunde ikke tiltræde Indstillingen.

Simonsen forelagde Indstillingen. Han beklagede, at man paa Grund af Cementmangel ikke turde tage fat paa de 4 Ejendomme i Vejlegade ogsaa, da der sikkert til Foraaret vilde blive stor Bolignød, saa det blev nødvendigt at bygge ny Barakker. Udvalgets Flertal havde stemt for Indstillingen, medens Mindretallet som sædvanligt havde stemt nej eller svaret: Stemmer ikke. Taleren vilde dog gøre opmærksom paa, at man under Hensyn til den store Arbejdsløshed, særlig i Byggefagene, burde sætte saa meget Byggearbejde i Gang som muligt, thi derved sparede man de store Udgifter til Arbejdsløshedsunderstøttelse, hvorved Byggeomkostningerne faktisk blev nedsat. Fra konservativ Side havde man været meget virksom for at faa ryddet Bispetorvet og derved forhindret et Byggeforetagende, der kunde have beskæftiget flere Hundrede Mennesker i 2—3 Aar. Dengang underskrev man en Veksel, som nu burde indfries ved at sætte Arbejder i Gang andetsteds, og den Forpligtelse kunde de konservative ikke skyde fra sig. Taleren vilde derfor anbefale Indstillingen.

Salling var som Haandværker meget interesseret i at faa Byggearbejder i Gang, men naar han havde modsat sig det kommunale Byggeri, var Grunden den, at der nu var et privat Konsortium i Gang med at bygge, og at der underhandledes med flere. Taleren hævdede, at de samme Huse kunde opføres billigere for Kommunen, hvis den gav Tilskud til de private, som byggede, end hvis Kommunen selv blev Bygherre. Kommunen skulde være Foregangsmand, bygge efter alle Kunstens Regler og have en Arkitekt til at lede Arbejdet, hvorved det blev umaadelig fordyret; en privat Bygmester ledede det selv og kom altid noget billigere om ved de forskellige Regler.

Møller vilde til Simonsens Bemærkning om Bispetorvet sige, at det var en fuldstændig enstemmig Indstilling fra Udvalget og en enstemmig Vedtagelse i Byraadet, saa det var urigtigt at sige, at de konservative var særlig ivrige derfor; de havde ikke mere Ansvar end Socialdemokraterne. Taleren fandt Forslaget meget lidt underbygget, der forelaa kun faa Oplysninger med Hensyn til Materialier, der var intet Overslag over Bekostningen, og der var ikke Tale om noget bestemt Beløb. Stadsingeniøren havde udregnet, at det vilde koste noget mere end sidste Gang, og det var sikkert rigtigt; man kunde næppe regne mindre end 50000 Kr. pr. Bygning med 6 Lejligheder. Naar Simonsen sagde, at det gjaldt om at skaffe Arbejde, saa var Taleren enig med ham deri, men der vilde blive det samme Arbejde, naar det var private, der byggede, og der var for Øjeblikket Forhandlinger i Gang med private, som sikkert vilde føre til et Resultat. Endelig pegede Taleren paa Kommunens finansielle Stilling. Der var kun

200000 Kr. tilbage af et Laan paa 6 Millioner, og yderligere var der bevilget et Beløb paa 250000 Kr. til Afgravningsarbejder, saa der faktisk intet var tilbage af Beholdningen. Naar Simonsen havde sagt, at Forslaget var stillet af Udvalgets Flertal, vilde Taleren gøre opmærksom paa, at der kun havde været 3 af de 5 Medlemmer til Stede, og af disse havde 2 stemt for Indstillingen, saa det var ikke noget virkeligt Flertal. At bygge Barakker var en daarlig Maade at skaffe Husly paa, men det var lige saa godt som at bygge Huse til en saadan Pris. Taleren henstillede derfor, at Sagen gik tilbage til Udvalget for at man kunde faa en Kalkulation over Bekostningen, og særlig fordi der paa næste Møde forhaabentlig kunde fremlægges Forslag fra private om at bygge 50—100 Lejligheder.

Simonsen var klar over, at Møller vilde modarbejde Indstillingen, for det havde hele Tiden været Møllers og hans Partis Stilling at forhale Sagen for at trække Tiden ud. Taleren vilde fraraade, at Sagen gik tilbage til Udvalget. Der var fra Udvalgets første Indstilling Overslag over Bekostningen, og det vilde vist nogenlunde holde Stik endnu. Indstillingen var en Flertalsindstilling af de Udvalgsmedlemmer, som var til Stede. Taleren havde ikke rettet Bebrejdelse mod nogen for deres Stilling til Bispetorvet, men kun, fordi de ikke vilde gaa med til at skaffe andet Arbejde i Stedet for dette. Det var ikke noget nyt, at det var dyrt for Kommunen at bygge, for den byggede jo netop, fordi det var for dyrt for private, og selv om der kunde skaffes 50 Lejligheder til Veje fra privat Side, vilde det ikke være tilstrækkeligt. Efter hvad der blev oplyst i Byraadet for 14 Dage siden, havde jo Haandværksmestrene selv

bidraget til at fordyre Bygningerne, særlig Malerne. Men man havde Lov at regne det Beløb fra Udgifterne, som ellers skulde udbetales som Arbejdsløshedshjælp til dem, der fik Arbejde derude. Taleren anbefalede altsaa Vedtagelse af Forslaget.

Brammer mente ikke, at man kunde faa nogle Huse færdige til Foraaret, saa til den Tid kunde Bolignøden ikke afhjælpes. Taleren henstillede, om Bolignøden ikke noget kunde afhjælpes ved at have Indseende med Tilflytningen til Byen. De, som flyttede til Byen, var tidt Folk uden Arbejde, og som nød offentlig Understøttelse, og det var uheldigt, hvis de ret rigelige Dyrtidsforanstaltninger lokkede saadanne Folk til Byen. Taleren var betænkelig ved Forslaget om de nye kommunale Bygninger. De andre Huse havde kostet usædvanlig meget, og det vilde sikkert blive endnu dyrere denne Gang. Sidste Gang havde han stemt for at bygge disse Huse paa Grund af det stærke Pres af Bolignøden, og hvis Forholdet var saadan nu, at ingen private kunde bygge, vilde han ikke absolut stemme imod Forslaget, men i hvert Fald forlange, at Bygningerne skulde forrente sig med 6 pCt. Kunde Folk saa ikke betale denne Husleje, maatte de henvises til Hjælpekassen i Stedet for, at man nedskrev Ejendommene med 20 pCt. Skulde der bygges, kunde der maaske ændres noget ved Konditionerne, saa Arbejdet derved kunde blive noget billigere. Simonsen havde oplyst, at der var Mangel paa Malervarer, og da netop Malerarbejdet sidste Gang havde været usædvanlig dyrt, vilde det af den Grund sikkert blive endnu dyrere denne Gang. Taleren oplyste, at i Anledning af hans Udtalelser om Malerarbejdet havde Repræsentanter fra Malermestrenes Organisation beklaget sig til ham derover og søgt at

paavise Grunden til, at det havde været meget dyrere end i private Huse. De havde blandt andet anført, at der skulde være haandmalede Friser paa Trappegangene, at alt Træværk skulde males en Gang mere end ellers, at Tremmelaagerne i Kælderne skulde males o. s. v. Hvis dette var Tilfældet, kunde man vist henstille til Arkitekten at slaa lidt af paa Fordringerne i disse Tider.

Møller kendte ogsaa udmærket Simonsens Taktik. Han havde ikke set noget Overslag over Bygningerne, og der var ikke noget paa Indstillingen. Med Hensyn til Udgifterne kunde der kun være Tale om Laan. Taleren vilde imidlertid paa 5 Medlemmers Vegne anmode om at faa Sagen udsat i Henhold til Forretningsordenen.

Sagen udsattes i Henhold til Forretningsordenen.

13. (J. Nr. 174—1917). Indstilling fra Budgetudvalget vedrørende Spørgsmaalet om **Ordningen af Christianskirkens Stilling.**

Formanden erindrede om, at man tidligere havde vedtaget at ligne Kirkebidraget paa alle 4 Sogne under et. Der havde været nogen Tvivl om Christianskirkens Stilling, man havde forhandlet med de kirkelige Autoriteter og faaet oplyst, at Kirken maatte siges at ejes af Aarhus Kirkefond, hvorved denne Kirkes Stilling blev noget anderledes end de andres. Taleren henviste til § 19 og 16 i »Lov om Kirkebygninger«. Det var derfor rigtigst at henvise Sagens Behandling til de kirkelige Autoriteter, saa vilde Sagen til sin Tid komme til Byraadets Erklæring. Den pekuniære Side spillede ikke nogen stor Rolle, men Kirkens Forhold burde ordnes først.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 455—1917). Andragende fra Slagter O. Petersen om Tilladelse til **at sælge varme Pølser fra Vogn** i Gaderne.

F o r m a n d e n oplyste, at det var Politimesteren, som skulde give Tilladelsen, men han havde først ønsket at høre Byraadets Stilling til Sagen. Det var maaske rigtigst at anbefale det, hvis det kunde bidrage til at skaffe billig varm Mad i denne vanskelige Tid, og det kunde næppe genere Gadelivet.

B r a m m e r kunde ikke anbefale Forslaget. Det var uheldigt at komme ind herpaa i vort kolde Klima, hvor Maden hurtig blev kold, og det vilde være et kedeligt Syn at se Folk staa i Flokke paa Gaden og spise Pølser. Der kunde nok være Trang til at faa billig varm Mad, men saa vilde det være bedre at indrette en Spisesal ved det kommunale Folkekøkken eller et Par andre Steder i Byen.

S i m o n s e n vilde anbefale Andragendet, i hvert Fald som et Forsøg, men paa den Betingelse, at der kun maatte forhandles Pølser, som var fabrikerede paa Kommunens Pølsefabrik. Alle havde Adgang til at lave Pølser der, men var underkastet den Kontrol, som Byens Sundhedsvedtægt og Slagtehusudvalget bestemte. Saa fik man en Garanti for, at det var gode Varer. Taleren vilde være Brammer taknemlig, hvis han kunde skaffe Plads og Penge til Opførelse af en Spisesal ved Folkekøkkenet.

B r a m m e r mente, det kunde ordnes paa anden Maade end ved at opføre en Spisesal ved Folkekøkkenet, hvilket der for Resten burde være. Men naar der skulde nedlægges et Par Beværtninger, kunde disse maaske bruges til Køkken og Spisesal.

Simonsen mente ikke, der fandtes noget kommunalt Folkekøkken med Spisesal, det skulde da være i København. I Aalborg havde man tænkt paa det, men Taleren vidste ikke, om det var lavet. Folkekøkkenet her laa paa et uheldigt Sted, da der var for lidt Plads.

Formanden bemærkede, at det var en Vogn med Ildsted, saa Pølserne kunde nok være varme. Man havde noget lignende i flere andre Lande.

Brammer mente, at Pølserne om Vinteren hurtig vilde blive kolde.

Brøndum anbefalede at give Tilladelsen, forudsat at det var gode Varer, der leveredes til en rimelig Pris. Det var jo særlig i de kolde Lande, der var Brug for varme Pølser.

Det vedtoges at anbefale, at Tilladelsen gives paa Betingelse af, at Pølserne tilberedes paa Kommunens Pøsefabrik.

15. (J. Nr. 454—1917). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse og Markudvalget om en ændret Ordning med Hensyn til **Kolonihavernes Bestyrelse**, saalydende:

1.

»Da alle Byens Kolonihaver bør sortere under eet Udvalg, foreslaas, at Kolonihaverne for hele Byen underlægges Markudvalget, idet dog Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse vedblivende som hidtil maa kunne disponere over Byens Jorder til Planlæggelse, Salg, Bebyggelse m. v., saaledes at dette Udvalg altsaa vedblivende har Afgørelsen med Hensyn til, hvilke Arealer, der skal inddrages til nævnte Formaal.

2.

Der ansættes en Markassistent, — helst med

Gartneruddannelse. Assistenten skal udføre følgende Arbejder:

- a. Føre Liste over Havelejerne.
- b. Foretage Opkrævninger.
- c. Føre Tilsyn med Byens Markjorder og Markveje.
- d. Anvise Haver efter Udvalgets Ordre.
- e. Opsige — — — —
- f. Indbetale de indkomne Lejebeløb hos Kæmneren.
- g. Være Kolonihavelejerne til Hjælp med Raad og Daad.
- h. Være Markudvalgets Sekretær m. m.

Assistenten vil passende kunne ansættes i 8. Lønklasse (1500—2500 Kr.)

3.

Til Medhjælp for Markassistenten ansættes en Markbetjent.

Det bemærkes, at Byen har ca. 3200 Kolonihavelejere paa ca. 130 ha Land.«

Møller forelagde Indstillingen og oplyste, at Hensigten med Forslaget var at faa en mere ensartet Administration, end der kunde være, naar det sorterede under 2 Udvalg.

P. Petersen oplyste, at Markudvalget af Hensyn til dette var gaaet med til at paatage sig det forøgede Arbejde, men Udvalget maatte bede om Overbærenhed, da der stilledes store Krav her. Sagen havde betydelig Interesse, ogsaa ud over det rent økonomiske. For Øjeblikket var der mange Opsigelser paa Grund af Baneanlæg og Afgravning, og det var knapt med Jord. Vognmændene og andre, som havde Jord, kunde ikke opsiges før om 2 Aar, og det var ogsaa kedeligt netop i denne Tid at tage Jorden fra dem.

Brøndum havde som Medlem af Udvalget tiltraadt Indstillingen, men var siden blevet betænkelig, da Forslaget muligvis ikke vilde tilfredsstille alle, hvorfor han henstillede, at Sagen vistes tilbage til eventuelt de samme Mænds Behandling, suppleret med H. P. Christensen, som var en kyn- dig Havemand, der havde været med i Havebevægelsen i mange Aar og selv var Formand for en Haveforening. Spørgsmaalet drejede sig for en Del om, hvorvidt der skulde være Foreninger eller ikke.

Christensen bekræftede, at der var nogen Misfornøjelse med den Ordning, der var truffet. Han var glad ved, at der kun skulde være eet Udvalg, men mente, at den eventuelle Assistent burde sortere under Stadsgartneren og fik sin Plads paa dennes Kontor. Taleren henstillede, at man som hidtil fik Lov til at danne Foreninger, som havde Opsyn med Haverne, indkasserede Lejen og indbetalte den til Kontoret og for dette Arbejde fik 10 pCt. af Lejen, som blev anvendt til Opret- telse af Orden, til Istandsættelse af Gange og til forskellige fælles Rekvisitter. Taleren vilde anbefale en saadan Ordning.

Mousten vilde indtrængende henstille til Ud- valget at skaffe Haver til alle, som ønskede det. Selv om det kostede noget at opsigte Vognmændene, betalte det sig bedre at leje Jorden ud som Ha- ver. Kunde der ikke skaffes Jord paa Kommu- nens Grund, saa maaske andre Steder.

Bech var forbavset over, at et Medlem af det ene Udvalg nu kom med en Særindstilling, efter at alle havde været enige om Spørgsmaalet. Intet af Udvalgets Medlemmer havde haft noget imod at holde Sagen tilbage, hvis det var blevet forlangt. Taleren vilde fastholde Indstillingen om

at overlade Markudvalget Sagen til nærmere Løsning. Et enkelt Udvalg kunde tumble mere frit med Sagen og var lydhør overfor de Ønsker, der fremkom fra enkelte Brugere eller fra Haveforeninger. Man havde ogsaa tænkt paa, at Markassistenten kunde sortere under Stadsgartneren, men man havde med Vilje holdt det noget sværende for at give Udvalget saa frie Hænder som muligt til at ordne det paa bedste Maade.

Brøndum svarede hertil, at Kritikken var kommet saa sent, at det ikke havde været muligt at trække Sagen tilbage til fornyet Udvalgsbehandling. Men i en saa vigtig Sag gjaldt det om at faa fjernet alle Misforstaaelser, og det var derfor rigtigst at lade Sagen gennemgaa endnu en Behandling og eventuelt supplere Udvalget med H. P. Christensen.

P. Petersen syntes ikke, at Sagen var moden til at bringes ud i Livet endnu. Der var flere Ting, som ikke var helt oplyst, f. Eks. Assistenten, om Markudvalget skulde laane ham hos Stadsgartneren eller hvorledes, og ligeledes Spørgsmaalet om Haveforeninger. I nordre Kreds, hvor der ingen Foreninger var, havde det altid gaaet udmærket.

Christensen bemærkede, at hans Udtalelse angaaende Stadsgartneren kun var en Hensetting, ikke noget Forslag. Naar der havde været noget Vrøvl i den sydlige Del, skyldtes det ikke Foreningerne, men derimod, at Udvalget havde modsat sig, at der dannedes flere Foreninger.

Bech vilde ligeledes benægte, at det skulde opfattes som et Paabud, at Assistenten skulde sortere under Stadsgartneren. Det var netop Meningen, at Markudvalget skulde staa fuldstændig frit i de

videre Forhandlinger og ikke være bundet paa Forhaand.

Møller paapegede, at den eventuelle Assistent ikke blot skulde have Gartneruddannelse, men ogsaa tjene som Sekretær for Markudvalget, og som saadan kunde han maaske faa nok at bestille; men det maatte Markudvalget nærmere overveje. Taleren syntes ikke, der var nogen Grund til at udsætte Sagen; det var umuligt at gøre alle tilfreds.

Forslaget om Sagens Udsættelse vedtoges.

16. (J. Nr. 3¹⁶—1917). **Efterbevilling af Overskrivelser** i Brolægningsudvalgets Regnskab og Regnskabet over Kloakpumpestationen.

Overgik til 2. Behandling.

17. (J. Nr. 441—1917). Andragende fra Fabrikant F. Clausen om **Dispensation fra Indenrigsministeriets Bekendtgørelse om Butikslukning m. m.**

Indstillingen vedtoges.

18. (J. Nr. 2¹⁵⁷—1917). Ansøgning om **Dispensation fra Bygningslovens §§ 21, 6 og 8** for Christiansgade Nr. 25.

Anbefalede.

19. (J. Nr. 116—1917). Meddelelse fra Belysningsvæsenet angaaende **Overtagelse af den af Grosserer Kampmann indkøbte Kulladning.**

Christensen indledede med at sige, at en bestemt Presse i Aarhus havde søgt at lave Agitation ved at beskyldte ham for at have paaført Kommunen et Tab paa 250000 Kr. ved at overtage en meget dyr Kulladning. Han ønskede derfor at fremkomme med følgende Redegørelse:

»Idet man forudsaa, at der med den indskrænkede Gasproduktion i den kommende Vinter vilde blive Mangel paa Kokes, henvendte Kommunen sig den 22. Juni d. A. ved Besty-

rerer af Belysningsvæsenets merkantile Afdeling, Kontorchef Neergaard, til Statens Kulfordelingsudvalg med Anmodning om, at der maatte blive anvist Kommunen 2000 tons tyske Kul egnet til Stokerfyring til Elektricitetsværkets Kedler og 3000—4000 tons tyske Kokes egnet til Husholdningsbrug og Centralvarmeanlæg for Kommunens Befolkning. Kontorchef Valentinus gav ved nævnte Lejlighed paa Fordelingsudvalgets Vegne Løfte om, at Kommunen nok skulde faa, saa vel Kul som Kokes, idet Kontorchefen dog tog Forbehold med Hensyn til det nævnte Kvantum.

Dagen efter fornævnte Samtale tilskrev Aarhus Belysningsvæsen Fordelingskontoret saaledes:

»Refererende til undertegnede Kontorchef Neergaards Samtale med det ærede Udvalgs Kontor G. D., har vi anmodet Firmaet Carl Norstrand, København, og Arbejdernes Fællesorganisations Brændselsforretning, København, om til Levering i Juli at tilbyde os 2000 tons tyske Kul, egnet for Stokerfyring i vort Elektricitetsværk og 3000 à 4000 tons hele tyske Kokes, som Kommunen agter at tage hjem som Hjælp til Befolkningens Brændselsforsyning.

Vi tillade os at anmode det ærede Udvalg om at meddele os, hvilket af de to Firmaer nævnte Partier Kul og Kokes kan blive leveret fra, idet vi tilføjer, at vi, navnlig for Kullenes Vedkommende, foretrækker westfalske. Elektricitetsværkets daglige Forbrug er ca. 40 tons.

Aarhus Belysningsvæsen, den 23. Juli 1917.◊

Da Kommunen eller Belysningsvæsenet den 31. Juli ikke havde modtaget Svar paa fornævnte Skrivelse eller modtaget Tilbud fra nogen af de i samme nævnte 2 Firmaer, tilskrev Belysningsvæsenet samme Dato Fordelingskontoret saaledes :

»Uden Svar paa Belysningsvæsenets Skrivelse af 23. Juni d. A. til det ærede Udvalg skal man, efter Anmodning fra Aarhus Kommunes Brændselsudvalg og under Henvisning til Punkt 3 i Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 30. ds. angaaende Forbud mod Salg af Kul og Kokes, tillade sig at forespørge, om Belysningsvæsenet kan forvente, ved det ærede Udvalgs Foranstaltning, at modtage Tilbud paa de i fornævnte Skrivelse omtalte Partier Brændsel, dels til Befolkningens og dels til Kommunens (Elektricitetsværkets) eget Brug.

I Betragtning af Sagens Vigtighed tillader man sig at imødesee det ærede Udvalgs Svar i Løbet af de nærmeste Dage.

Aarhus Belysningsvæsen, den 31. Juli 1917.«

Herpaa svarede Fordelingsudvalget omgaaende, at det havde modtaget Belysningsvæsenets Skrivelse af 31. Juli, og Udvalget skulde i Løbet af nogle Dage komme tilbage til Sagen.

Imidlertid lod Udvalget ikke høre fra sig, hvorfor Belysningsudvalgets Formand og Kontorchef Neergaard den 15. August personlig henvendte sig paa Kulfordelingsudvalgets Kontor for at faa Oplysning om Udsigterne for Levering af de ønskede Kul og Kokes.

Kontorchef Valentinus meddelte da, at Tildelingen af det omtalte Brændsel vilde være

noget afhængig af, hvorledes Kommunen disponerede over sin Beholdning af Gasværkskokes, hvorfor han tilraadede, at Kommunen straks i Lighed med København lod foretage en Optælling af de private Brændselsbeholdninger og derefter rationerede Koksene med f. Eks. 6 Hektoliter til hver Familie. Endvidere henstillede Kontorchefen meget indtrængende, at Kommunen overtog en Ladning skotske Kul, ca. 2700 tons, som Firmaet Kampmann, Møller & Herskind, Aarhus, lige havde faaet hjem, hvilken Henstilling man straks erklærede ikke at kunne tage til Følge, dels fordi nævnte Ladning var taget hjem til en Fragt af 210 Kr. og dels fordi Kommunen havde købt sit Vinterforbrug, ca. 4000 tons, til Kommunens Hospitaler, Skoler, Vandværk m. fl. Institutioner, hvilke Kul man havde hjemme til en Fragt af 110 Kr. og endelig fordi, at nævnte Ladning væsentlig bestod af store Kul og Nøddekul, medens Kommunen kun havde Brug for Støvkul (Smaakul) til Elektricitetsværket.

Faa Dage efter lod man foretage en Optælling af de private Brændselsbeholdninger i Aarhus og gjorde Skridt til Rationering af Kommunens Beholdning af Gasværkskokes, (hvilken Rationering har fundet Sted), og omtrent samtidig henvendte Grosserer Kampmann sig til Belysningsvæsenet og oplyste, at Statens Kulfordelingsudvalg havde meddelt ham, at Kommunen var Køber til den nævnte Ladning Kul, idet han samtidig oplyste, at Staten (Kulfordelingsudvalget og Prisreguleringskommissionen) havde givet ham Løfte om at anvise ham Købere til Ladningen til den Pris, den var hjemtagen til. Belysningsvæsenet erklærede

imidlertid, at man tværtimod overfor Forde-
lingsudvalget havde protesteret imod Købet.

Under 13. September modtog Kommunens
Brændselsudvalg (Belysningsudvalget) følgende
Skrivelse fra Statens Kulfordelingsudvalg:

•Under Henvisning til stedfunden Sam-
tale med Herr Fabrikant Møller ved et i
Statens Kulfordelingsudvalg afholdt Møde med
Kommunernes Kulkontor vedrørende Mulig-
heden for at kunne afsætte en til Firmaet
Kampmann, Møller & Herskind, Aarhus, an-
kommen Ladning engelske Kul, for hvilke
der, i Betragtning af de særlige Omstændig-
heder, der gør sig gældende ved Importen af
den paagældende Ladning, maa forlanges en
Pris, der ligger betydelig over den nugæl-
dende Dagspris, skal man tillade sig at imø-
dese Udvalgets nærmere Meddelelse snarest
belejlgt om Muligheden for Afsætningen af
nævnte Ladning under Kommunens Fordeling.

P. U. V.

E. B.

R. Valentinus.

I en Samtale, som Belysningsudvalgets For-
mand og Kontorchef Neergaard derefter havde
med Fabrikant J. Chr. Møller (Medlem af Kom-
munernes Kuludvalg) fik man, efter de Oplys-
ninger, som Fabrikanten gav, Indtrykket af, at
saafremt Kommunen ønskede Fordelingsudval-
gets Hjælp til at faa de ønskede Stokerkul og
Kokes, var der ikke andet at gøre end at over-
tage Kampmanns dyre Kulladning, hvorfor man
beslattede sig til at søge en Forhandling med
Fordelingsudvalget og Grosserer Kampmann.

I Mellemtiden havde Kommunernes Kul-

kontor paa særlige Skemaer ønsket Oplysning om, hvilke Kvanta Kul og Kokes, Kommunen ønskede, dels til eget Brug og dels til Befolkningens, paa hvilke Skemaer man anmodede om, at der maatte blive leveret til Kommunens eget Brug (Elektricitetsværket) ca. 5000 tons Stokerkul (Smaakul) og til Befolkningen ca. 5000 tons tyske Kokes, hvilket samtidig meddeltes Fordelingsudvalget.

Den 26. September henvendte man sig igen personlig paa Fordelingsudvalgets Kontor, hvor Grosserer Kampmann efter Anmodning ogsaa var kommen til Stede, og hvor man gjorde Rede for, hvorfor Kommunen nu ønskede 5000 tons Smaakul og 5000 tons Kokes i Stedet for som under 23. Juni rekvirerede henholdsvis 2000 tons og 4000 tons.

Kontorchef Valentinus henstillede endnu en Gang, at Kommunen overtog Kampmanns Kulladning, men denne Gang havde Henstillingen en mere bestemt Form, idet det skinnede igennem, at saafremt Kommunen ikke overtog Ladningen, kunde man ikke gøre sig Haab om blot tilnærmelsesvis at faa det ønskede Kvanta Smaakul og Kokes.

Under det Pres, man saaledes var udsat for, indvilligede man i, at Kommunen af Kampmanns Ladning skulde overtage ca. 1800 tons til en Pris af ca. 235 Kr. pr. tons (Kampmanns Omkostninger uden Avance), medens Resten, 900 tons, jfr. Indenrigsministeriets Bekendtgørelse af 13. September, skulde fordeles blandt Befolkningen til Kr. 17,75 pr. Hektoliter.

Dagen efter, den 28. September, refererede Belysningsudvalgets Formand Sagen i Byraadets

Møde, men, da Byraadet fandt, at Staten burde refundere Firmaet Kampmann, Møller & Herskind eller Kommunen Fragtforskellen 80 Kr. pr. ton, blev det overdraget Fabrikant J. Chr. Møller gennem Kommunernes Kuludvalg (Formand Herr Folketingsmand, Borgmester Brese-mann) at søge Sagen ordnet.

Efter ca. 14 Dages Forløb meddelte Fabri-kant Møller imidlertid, at der var intet at ud-rette, og at Kommunen, saafremt den ønskede de nævnte Kvanta Smaakul og Kokes, ogsaa maatte overtage Kampmanns Ladning.

Man traf derefter Forberedelse til, jfr. Inden-rigsministeriets Bekendtgørelse af 13. September, efter Befolkningens indgaaede Bestillinger at fordele, dels de 900 tons fra Kampmann, Møller & Herskind og dels andre Importørers Kulbe-holdninger, som Fordelingsudvalget havde stillet til Kommunens Disposition til Fordeling blandt Befolkningen og man forhandlede med Aarhus Kulkompagni, som i Mellemtiden havde udsendt Cirkulære med Tilbud paa Kul til Kr. 11,60 pr. Hektoliter, om Firmaet vilde afgive en eventuel Merpris til Kommunen for derved at opnaa en Fællespris for de dyre og billigere Kul, men til en saadan Ordning stillede Firmaet sig af-visende.

Kommunen har derefter efter Befolkningens indgivne Bestillinger paabegyndt Fordelingen saaledes, at, naar en Forbruger indgiver en Be-stilling paa Kul, bliver der først tildelt ham Halvdelen af det bestilte Kvantum til den dyre Pris Kr. 17,75 pr. Hektoliter og naar dette er aftaget, tildeles der Vedkommende Resten til den billigere Pris Kr. 11,60 pr. Hektoliter.

Denne Ordning har imidlertid vakt betydelig Røre blandt Befolkningen og fremkaldt Protestskrivelser, dels i Pressen og dels direkte til Belysningsvæsenet.

Den 28. September anviste Fordelingsudvalget Kommunen 3000 tons Smaakul og 13. Oktober 1000 tons Kokes, hvoraf Smaakullene er leveret, medens man endnu ikke har modtaget Kokes.

Idet man saaledes har gjort Rede for denne besynderlige Sag, tillader man sig at bede Herr Folketingsmanden om, saafremt De kan dele Udvalgets Syn paa Sagen, at det er urimeligt, at Aarhus Kommune og Befolkningen skal paa- tvinges den omtalte Ladning, ved at rejse Sagen indenfor Finansudvalget at søge udvirket, at Staten refunderer Fragtforskellen ca. 80 Kr. pr. ton = ca. 216000 Kroner.»

Taleren vilde protestere imod, at Konsul Petersen ved sine Udtalelser til »Amtstidende« havde deltaget i Angrebene paa ham og givet det Udseende af, at hele Sagen var ordnet af Udvalgets Formand uden de øvrige Medlemmers Vidende. Efter den sidste Forhandling med Kulfordelingskontoret havde der været et Udvalgsmøde, hvor ogsaa Konsul Petersen var til Stede; der havde man debatteret Sagen og været enige om, at der næppe var andet at gøre end at overtage Kullene, men saa samtidig søge at faa Sagen frem i Finansudvalget for muligvis at faa nogen Godtgørelse fra Staten. Konsul Petersen havde underskrevet Forhandlingsprotokollen og kunde derfor ikke fralægge sig Medansvar. Taleren omtalte derefter forskellige andre Angreb fra samme Presse. Man havde kritiseret de kommunale Tørv; men

naar disse ikke var gode, var det Leverandørernes Skyld, og de var i hvert Fald underkastet Analyse og betalt i Forhold til deres Værdi. Der var ogsaa klaget over, at man paa Belysningsvæsenets Kontor havde nægtet Folk Petroleum og henvist dem til at bruge Carbid, men det skyldtes en Bestemmelse fra Olienævnet. Der kunde ske Fejltagelser, men det var ikke saa underligt, naar man betænkte, hvor uhyre stort Arbejdet var paa Kontoret, og Kontorchefen fortjente ikke, at man søgte at mistænkeliggøre ham. Endelig vilde Taleren gøre denne Presse opmærksom paa, at naar der paaførtes Byen saa store Udgifter, var det ikke Belysningsvæsenets Skyld, men Skylden laa hos Venstre i Rigsdagen, der havde forhindret en Nedsættelse af Fragterne. Til Slut oplyste Taleren, at der var kommet Meddelelse om, at man kunde forsøge en Forhandling gennem Handelsministeriet. Hvis dette ikke førte til noget, vilde man henvende sig til Finansudvalget. — Rigtigheden af denne Fremstilling vilde kunne bevidnes af Fabrikant Møller.

P. Petersen oplyste hertil, at naar Kampmanns Kulladning var blevet saa dyr, skyldtes det, at den var fragtet, før den Bestemmelse kom, at Staten deltog i Fragtudgifterne med 80 Kr. pr. t. Der blev sagt, at Kulfordelingskontoret havde sikret ham, at han skulde holdes skadesløs, men det angik ikke i mindste Maade Aarhus Kommune. Det var rigtigt nok, at Kontoret havde forlangt, at Aarhus Kommune skulde købe disse Kul uden Godtgørelse for overhovedet at faa andre Kul og Koks. Men Taleren kunde dog næppe tænke sig, at Staten vilde optræde saaledes imod Lov og Ret, og i hvert Fald var Kontorchef Walentinus ikke

højeste Instans, saa alle Udveje var ikke forsøgt. Da der blev sammenkaldt til Udvalgsmøde, var Sagen absolut afgjort, idet Christensen uden Udvalgets Vidende var rejst til København og indgaaet paa denne Overenskomst, hvorefter Kommunen overtog Statens Forpligtelser overfor Kampmann, og det havde altsaa medført en Merudgift af ca. 100 Kr. pr. t. eller henved $\frac{1}{4}$ Million Kr. Taleren syntes ikke, det havde hastet saa stærkt, og det var i hvert Fald blevet en dyr Københavnsrejse. Han haabede, at Sagen kunde blive rettet ved Forhandling med Handelsministeriet og Finansudvalget, saa man kunde sige, at Lykken var bedre end Forstanden.

Christensen hævdede, at Sagen hastede, fordi Folk raabte paa Kul, og de kunde ingen faa. Taleren vilde gerne rette en Forespørgsel til Fabrikant Møller om, hvad han vilde have gjort i denne Sag.

Møller var blandet mere ind i denne Sag, end han ønskede. Det var rigtigt nok, at Udvalget havde været Genstand for et stærkt Pres fra Kulkontorets Side, og en stor Del af Skylden laa hos dette; men Kontorchef Walentinus havde ikke haft Ret til at stille en saadan Betingelse, hvilket Taleren ogsaa havde bebrejdet ham. Taleren vilde muligvis i en saadan Situation have handlet paa samme Maade, men bestemt kunde han ikke sige det i Øjeblikket. Samtidig havde man jo faaet Løfte fra Kontoret om at faa 4000 tons tyske Kokes til billigere Pris, og hvis disse ikke blev leveret, havde Udvalget heller ikke Forpligtelse til at overtage den dyre Kulladning. — Christensens øvrige Oplysninger var, saavidt Taleren erindrede, rigtige.

20. Under Byraadsmødet indtraf en Deputation fra »Fagoppositionen« og oplæste en Resolution, hvori der krævedes, at Kommunen satte Arbejder i Gang, ydede Hjælp til Skat og Gas for arbejdsløse o. a., og at der sikredes Befolkningen Brændsel svarende til 1 hl Køkes ugentlig.

Formanden svarede herpaa, at Byraadet ikke straks kunde tage Stilling hertil, men at Sagen vilde blive henvist til Dyrtidsudvalget.
